

(301SN21)

ASSIGNMENT-1
M.A. DEGREE EXAMINATION, December 2025
Sanskrit - Third Semester
VEDIC LANGUAGE AND LITERATURE – I
MAXIMUM MARKS :30
ANSWER ALL QUESTIONS

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) “होतारं रत्नधातमम्” इत्यत्र ‘रत्नधातमम्’ पदस्य कोऽर्थः ?
 - (b) इन्द्रसूक्तानुसारं ‘शुष्माद्रोदसी’ विवृणुत।
 - (c) वरुणसूक्तस्य ऋषिः कः ? छन्दः ?
 - (d) पुरुषसूक्तस्य ऋषिः कः ? देवता कः ?
 - (e) उषादेवतास्वरूपं लिखत ?
2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) उषादेवतायाः सौन्दर्यविशेषान् लिखत।
 - (b) वरुणस्य स्वभावं लिखत ?
 - (c) अग्नेः सर्वदेवतात्वम् लिखत।
 - (d) पुरुषसूक्ते वर्णितं यज्ञस्वरूपं लिखत।
3. सर्वे प्रश्नौ समाधेयौ।
 - (a) इन्द्रस्य पराक्रमं निरूपयत।
 - (b) वरुणदेवतायाः वैलक्षण्यं निरूपयत।
4. सर्वे व्याख्यात।
 - (a) उप त्वाग्ने दिवेदिवे दोषावस्तर्धिया वयम्।
नमो भरन्त एमासि।
 - (b) यो हत्वाहिमरिणात्सप्तसिन्धून्
यो गा उदाजदपथा वलस्थ।
यो अश्मनोरन्तरग्निं जजान
संवृक्समत्सु स जनास इन्द्रः।

(301SN21)

ASSIGNMENT-2
M.A. DEGREE EXAMINATION, December 2025
Sanskrit - Third Semester
VEDIC LANGUAGE AND LITERATURE – I
MAXIMUM MARKS :30
ANSWER ALL QUESTIONS

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

- (a) 'सहस्राक्षो अजरोभूरिरेताः' कालसूक्तानुसारं विवृणुत।
- (b) "ये त्रिऽसप्ताः" – यथाग्रन्थं अथर्वसूक्तमनुसृत्य विशदयत।
- (c) क्रिमिनाशनसूक्तस्य छन्दो ऋषिदेवताविशेषान् निरूपयत।
- (e) दीर्घायुप्राप्ति सूक्तस्य विशेषान् लिखत।
- (e) सत्यानृतसमीक्षकस्य स्वरूपं स्पष्टयत।

2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

- (a) कालसूक्तस्य वैलक्षण्यं विवृणुत।
- (b) रात्रिसूक्तस्य प्राधान्यं विवृणुत।
- (c) राष्ट्रसभायाः निर्माणकार्यं विवृणुत।
- (d) मेधाजननसूक्तस्य तात्पर्यं विवृणुत।

3. सर्वे प्रश्नौ समाधेयौ।

- (a) सत्यानृतसमीक्षकस्य शक्तिं विवृणुत।
- (b) दीर्घायुप्राप्तिः कथं शक्यते।

4. सर्वे व्याख्यात।

- (a) पुनरेहि वाचस्पते देवेन मनसा सह
वसोष्पते नि रमय मय्ये वास्तु मयि श्रुतम्।
- (b) पूर्णः कुम्भोऽधि काल आहितस्तं, वै यश्यामो बहुधा नु सन्तः।
स इमा विश्वा भुवनानि प्रत्यङ् कालं तमाहुः परमे व्योमन्।

(302SN21)

ASSIGNMENT-1
M.A. DEGREE EXAMINATION, December 2025
Sanskrit - Third Semester
HISTORY OF SANSKRIT LITERATURE AND LINGUISTICS – I
MAXIMUM MARKS :30
ANSWER ALL QUESTIONS

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) अथर्ववेदस्य स्वरूपं लिखत।
 - (b) तैत्तिरीयब्राह्मणस्य प्रामुख्यं विशदयत।
 - (c) कठोपनिषदि प्रधानविषयः कः ?
 - (d) ऋग्वेद् रचना कालविषये तिलकमहाशयाभिप्रायः कः ?
 - (e) यास्केन विरचितवेदाङ्ग भाष्यरूपं किम् ? विशदयत।
2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) भाषाविज्ञानस्याङ्गानि संक्षेपेण विवृणुत।
 - (b) आभ्यन्तरप्रयत्नमधिकृत्य लिखत।
 - (c) संवादसूक्तानां स्वरूपं विवेचयत।
 - (d) उपनिषद् शब्दस्य कोऽर्थः ?
3. सर्वे प्रश्नाः समाधेयौ।
 - (a) वेदरचनाकालविषये भिन्नमतान् विवृणुत।
 - (b) उपनिषत्सु निरूपित तत्त्वविशेषान् परिशीलयत।
4. सर्वे प्रश्नाः लघुटिप्पणीः लिखत।
 - (a) सूर्यः।
 - (b) पाणिनीयशिक्षा।
 - (c) स्वरितः।
 - (d) गोपयब्राह्मणम्।
 - (e) पदपाठः।

(302SN21)

ASSIGNMENT-2
M.A. DEGREE EXAMINATION, December 2025
Sanskrit - Third Semester
HISTORY OF SANSKRIT LITERATURE AND LINGUISTICS – I
MAXIMUM MARKS :30
ANSWER ALL QUESTIONS

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) शिक्षाशास्त्रम् किं भवति ?
 - (b) “अघोषाः” – विवृणुत।
 - (c) सायणाचार्यस्य महत्त्वं लिखत।
 - (d) भाषायाः स्वरूपं निरूपयत।
 - (e) सर्वासाम् भाषाणां कतिधा वर्गीकरणम् कृतम्। विशदयत।
2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) ऋग्वेद देवतानां मध्ये कः प्रमुखः ? विवृणुत।
 - (b) निरुक्तशास्त्रप्रयोजनानि विशदयत।
 - (c) पञ्चमहायज्ञानां स्थानम् वर्णयत।
 - (d) भारोपीय भाषाणां लक्षणानि संगृहीत।
3. सर्वे प्रश्ना समाधेयौ।
 - (a) वैदिक लौकिकसंस्कृतयो र्भेदं विशदयत।
 - (b) शुल्बसूत्राणां प्रयोजनानि सोदाहरणं विवृणुत।
4. सर्वे प्रश्ना लघुटिप्पणीः लिखत।
 - (a) संहितायाः लक्षणम्।
 - (b) ध्वनि नियमः।
 - (c) वेर्नर् नियमः।
 - (d) महाप्राणः।
 - (e) भाषाशास्त्रज्ञाः।

(303SN21)

ASSIGNMENT-1
M.A. DEGREE EXAMINATION, December 2025
Sanskrit - Third Semester
DARSANAS – I
MAXIMUM MARKS :30
ANSWER ALL QUESTIONS

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) सांख्यसिद्धान्ते मोक्षः कः ?
 - (b) सांख्यकारिकामनुसृत्य तत्त्वानि कति ?
 - (c) दुःखत्रयं निरूपयत।
 - (d) दृष्टानुमानयोर्लक्षणमुपपादयत।
 - (e) लिङ्गशरीरस्यावश्यकतां प्रदर्शयत।
2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) व्यक्तानां साधर्म्यम् अव्यक्तस्य च वैधर्म्यं निरूपयत।
 - (b) प्रत्ययसर्गस्य भेदान् प्रदर्शयत।
 - (c) सत्कार्यवादं यथाग्रन्थं विवृणुत।
 - (d) प्रधानपुरुषयोः कथं भवति संयोग इति सोदाहरणं लिखत।
3. प्रश्नाः समाधेयः।

सांख्यमतानुसारं सृष्टिक्रमं विवृणुत।
4. प्रश्नाः समाधेयः।

न्यायमतानुसारं अनुमानद्वैविध्यं सोपपत्तिकं लक्षयत।

(303SN21)

ASSIGNMENT-2
M.A. DEGREE EXAMINATION, December 2025
Sanskrit - Third Semester
DARSANAS – I
MAXIMUM MARKS :30
ANSWER ALL QUESTIONS

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) जैमिनिसिद्धान्ते कथं यथार्वास्थतत्त्वज्ञानं प्रमाणं भवति ?
 - (b) जैमनीयमतानुसारं धर्मः कः ?
 - (c) तर्क शब्दस्य कोऽर्थः ?
 - (d) वैशेषिकमते प्रमाणानि कति ?
 - (e) योगदर्शनस्थ स्वरूपं वर्णयत।
2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) हेत्वाभासानां वैलक्षण्यं सोदाहरणं विशदयत।
 - (b) पूर्वमीमांसानुसारं प्रमाणस्वरूपं विवृणुत।
 - (c) वैशेषिकमते पदार्थाः कति ? विशदयत।
 - (d) का नाम विधिः ? निरूपयत।
3. प्रश्नाः समाधेयः।

सतामपि पदार्थानामनुपलब्धौ कानि सन्ति कारणानि ?
4. प्रश्नाः समाधेयः।

मीमांसदर्शनस्थ वैलक्षण्यं निरूपयत।

(304SN21)

ASSIGNMENT-1
M.A. DEGREE EXAMINATION, December 2025
Sanskrit - Third Semester
POETICS AND AESTHETICS (V)
MAXIMUM MARKS :30
ANSWER ALL QUESTIONS

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) जगन्नाथपण्डितस्य वैभवं लिखत।
 - (b) पण्डितराजजगन्नाथस्य साहित्यवैदग्ध्यं निरूपयत।
 - (c) काव्यस्यलक्षणं तत्र वैशिष्ट्यं प्रतिपादयत।
 - (d) काव्यकारणताविवेकं स्पष्टयत।
 - (e) अधमकाव्यलक्षणं लिखत।
2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) यत्रार्थः शब्दो वा तमर्थमुप ध्वनिरिति कारिकां व्याख्यात।
 - (b) 'भाक्तमाहुस्तमन्ये' - विवृणुत।
 - (c) "भ्रम धार्मिक विस्रब्धः" इति श्लोकं व्याख्यात।
 - (d) निमित्तभेदं विवृणुत।
3. प्रश्नः समाधेयः।

काव्यकारणता वैशिष्ट्यं निरूपयत।
4. प्रश्नः समाधेयः।

अपहृत्यलङ्कारे ध्वनेरन्तर्भवि निषेधः कथम्?

(304SN21)

ASSIGNMENT-2
M.A. DEGREE EXAMINATION, December 2025
Sanskrit - Third Semester
POETICS AND AESTHETICS (V)
MAXIMUM MARKS :30
ANSWER ALL QUESTIONS

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

- (f) ध्वन्यालोकस्य अनुबन्धचतुष्टयम् लिखत।
- (g) व्यङ्ग्यार्यस्य स्वरूपं लिखत।
- (h) वाच्यार्थः कः ? निरूपयत।
- (i) “काव्यस्यात्मा स एवार्थः” ... विशदयत।
- (j) रसादीनां व्यङ्ग्यत्वम् कथम्?

2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

- (e) मम्मटाचार्यकृत काव्यलक्षणस्य निरसनम् जगन्नाथानुसारं कुरुत।
- (f) उत्तमोत्तमकाव्यलक्षणं प्रदर्शयत।
- (g) प्रतिभां निर्दिशत।
- (h) विश्वनाथकृतकाव्यलक्षणस्य खण्डनम् निरूपयत।

3. प्रश्नः समाधेयः।

व्यभिचार निरासं विशदयत।

4. प्रश्नः समाधेयः।

अभाववादीनां मतं खण्डयत।

(305SN21)

ASSIGNMENT-1
M.A. DEGREE EXAMINATION, December 2025
Sanskrit - Third Semester
THEORIES OF RASA AND DHVANI (VI)
MAXIMUM MARKS :30
ANSWER ALL QUESTIONS

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) काव्यप्राकाशग्रन्थस्याऽनुबन्धचतुष्टयं किम्?
 - (b) मम्मटमते काव्यलक्षणं किम्?
 - (c) मध्यमकाव्यलक्षणं किम्?
 - (d) शब्दः कतिविधः?
 - (e) को नामोपाधिः?
2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) भावप्राधान्यानभ्युपगमे भावशान्तिं ध्वनित्वानुपपत्तिं दर्शयत।
 - (b) भावशान्त्यादि - ध्वनि - चतुष्टयस्य भावध्वनितां व्यवस्थापयत।
 - (c) भावाभासं विशदयत।
 - (d) रसाभासस्वरूपं लिखत।
3. प्रश्नः समाधेयः।

‘सर्वेषां प्रायशोऽर्यानां व्यञ्जकत्वमपीष्यते’ - विवृणुत।
4. प्रश्नः समाधेयः।

जगन्नाथमतानुसारं भावध्वनिं निरूपयत।

(305SN21)

ASSIGNMENT-2
M.A. DEGREE EXAMINATION, December 2025
Sanskrit - Third Semester
THEORIES OF RASA AND DHVANI (VI)
MAXIMUM MARKS :30
ANSWER ALL QUESTIONS

1. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) परमाण्वादयो जातिशब्दा उत गुणशब्दाः ?
 - (b) भावाभासः कः
 - (c) पंडितराजमतानुसारं भावध्वनयः कति? विवृणुत।
 - (d) स्मृति ध्वनिः का?
 - (e) भावशान्त्यादिस्वरूपं भावध्वनित्वम्? कथम्?
2. सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।
 - (a) 'लक्षणारोपिता क्रिया' इत्यत्र मम्मटाभिप्रायं लिखत।
 - (b) श्रुतार्यापत्तिं यथाग्रन्थं विवृणुत।
 - (c) 'संयोगो विप्रयोगश्च' कारिकार्थ - विशदयत।
 - (d) अभिधामूलव्यञ्जना यथाग्रन्थं विशदयत।
3. प्रश्नः समाधेयः।

वक्तृ - बोद्धस्य काकूनां वाक्य वाच्यान्यसन्निधेः यथाग्रन्थं विवृणुत।
4. प्रश्नः समाधेयः।

ननु भावशान्त्यादिवद् रसशान्त्यादीनां निरूपणं कुतो न कृतम् - विवृणुत।